

Вибір курсу торгової політики України: порівняння інтеграційних сценаріїв підписання Угод вільної торгівлі ЄС та Митного Союзу

Олександр Шепотило

Київська школа економіки

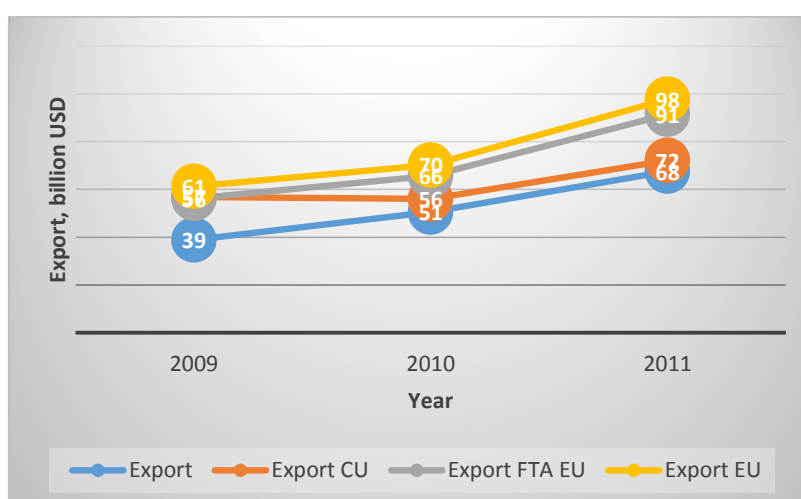
Україна дуже відстає в свої позиціях у зовнішній торгівлі. Вона розташована поблизу двох великих регіональних торгових зон, а також має високоосвічене населення, плодючі орні землі, придатні для ведення сільського господарства, та має природні ресурси. Проте, незважаючи на все це, держава втрачає свій експортний потенціал приблизно на 100 відсотків – більше аніж будь-яка країна регіону.

Однією з перепон, що не дозволяють Україні реалізувати свій експортний потенціал, є невизначена позиція держави в торговій політиці. Перш ніж інвестувати гроші у спільні підприємства, починаючи їх практично з нуля, або створюючи мережу розподілу, іноземні компанії цікавляться правилами гри у державі на найближче майбутнє.

Україна дійшла до точки визначення – їй необхідно вибрати стратегію інтеграції та вирішити питання з невизначеністю власного торгового курсу. Один з варіантів вирішення проблеми – підписання поглибленої та комплексної угоди про вільну торгівлю з Європейським Союзом (ЄС УВТ). Інший варіант – приєднатися до Митного Союзу Білорусі, Казахстану та Росії (МС).

Ми оцінюємо переваги обох інтеграційних сценаріїв, враховуючи більш віддалений сценарій вступу до ЄС. З огляду на проведений аналіз, ми прийшли до висновку, що Україна більше зможе виграти від можливого підписання поглибленої та комплексної угоди про вільну торгівлю з Європейським Союзом та інтеграції у його виробничий ланцюг. Окрім того, Україна має бути зацікавлена в більш поглибленій інтеграції з ЄС, адже приєднання до ЄС могло б принести ще кращі результати.

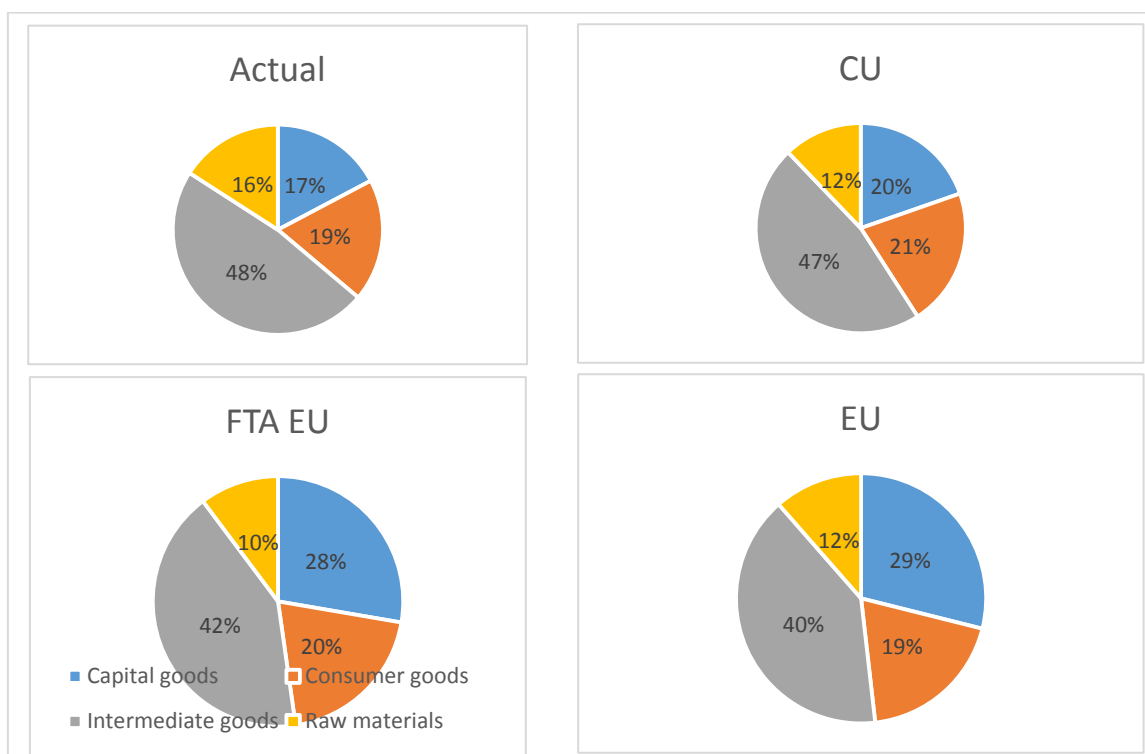
Зображення 1. Фактичний та потенційний об'єми експорту України у 2009-2011 рр.

Даний висновок ґрунтується на наступних результатах дослідження:

- Очікувана вигода на довгу перспективу в експорті України при розвитку сценарію вступу до МС становить 17,9 відсотків, а при підписанні Угоди з ЄС – 36 відсотків. Окрім того, реалізація повного сценарію з приєднанням до ЄС може надати державі 46,1 відсоток
- Різниця між варіантами приєднання до МС та УВТ ЄС з часом змінюється
- Інтеграція до Митного Союзу дає більше вигоди для сільського господарства та продовольчої сфери, а підписання УВТ та приєднання до ЄС більш вигідно для текстильної промисловості, металургії, машинобудування та електротехнічної сфери, а також транспортної сфери
- При реалізації європейського сценарію Україна розширює межі свого експорту на територію багатьох держав, включаючи РФ та інших членів Митного Союзу
- Варіант підписання угоди про вільну торгівлю з ЄС та вступ до ЄС значно підвищує долю капітальних товарів у експорті, доля ж сировини та проміжних товарів знижується

Зображення 2. Структура експорту України при різних варіантах інтеграції

Прогнози будуються на гравіметричній моделі при наявності двозначної категорії продуктів гармонізованої системи класифікації, використовуючи показники експортного обсягу 2001-2011 рр. для двох груп країн – країн УВТ ЄС та держав СНД. У нашій системі порівняння трьох інтеграційних сценаріїв ми враховуємо різниці економічного розміру, торгові витрати, виробничу структуру, інституціональну структуру та сукупність економічних криз. Ми використовуємо сучасний підхід оцінки гравітаційної рівноваги, розроблений Хелпаном, Меліцем та Рубінштейном (2008). Він враховує факт, що не всі держави торгують усіма товарами одне з одним, а також може створювати прогнози для росту експорту товарів, які раніше не входили в торгові стосунки держав (розширені межі торгівлі).